

VALGAMAA KUTSEÕPPEKESKUSE TEENISTUSLIKU JÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Valgamaa Kutseõppekeskus (edaspidi *kool*) on Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) hallatav õppeasutus aadressil Loode 3, Valga, 68206 Valga maakond.
2. Teenistuslikku järelevalvet kooli juhtimise ning tegevuse otstarbekuse ja seaduslikkuse üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna nõunik Hille Voolaid ja peaekspert Anne Põldsaar.
3. Teenistuslik järelevalve algas 30.09.2024.
4. Järelevalves vesteldi kooli direktoriga, õppedirektoriga, kantseleijuhatajaga, tugispetsialistidega, vastuvõtukomisjoni liikmetega, õpetajate ja õpilaste esindajatega. Tutvuti kooli dokumentide ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas ning võrreldi kooli tegelikku olukorda Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Järelevalves oli vaatluse all õpilaste vastuvõtu korraldus ning vastuvõtuprotsess 2023/2024. ja 2024/2025. õppeaastal, kooli vastu võetud õpilaste toetamine õpinguperioodil, eestikeelse õppe korraldus muu kodukeelega õpilastele, õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele ning nende professionaalse arengu toetamine. Vaatluse all olid kutsekeskhariduse (õppeaeg 3 aastat) õppekavad kokk (131719) ja veokorraldaja-logistik (215903).

Õpilaste vastuvõtu kord ja tingimused olid reguleeritud kooli õppekorralduseeskirjas (edaspidi *ÕKE*) ja selle lisades. Vastuvõtukomisjoni tegevuse dokumenteerimine vajab ülevaatamist, et tagada vastuvõtuprotsessi läbipaistvus ning vastuvõtukomisjoni protokollist selguks, kuidas kujunesid tulemused. Õpilaste vastuvõtu ja väljaarvamise korraldus ning vastuvõtukomisjoni töökord on koolis muutmisel.

Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord on koolis kehtestatud. Direktor on määranud töötaja, kes vastutab hariduslike erivajadustega (edaspidi *HEV*) õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest. Järelevalve ajal töötas koolis neli tugispetsialisti: kolm sotsiaalpedagoogi, kokku 2,0 ametikohaga, ja üks psühholoog, 0,25 ametikohaga. Eripedagoogi ei ole, konkurss eripedagoogi ametikohale on välja kuulutatud. Tugipersonali koosseis ei ole piisav, et tagada kõigi toevajadusega õpilaste arengu toetamine ja tugiteenuste tagamine.

Kooli arengukava on pidaja kinnitanud. Arengukava tegevuskavas on eesmärgiks seatud, et õppija, sh HEV-õppija õpivõimalused on mitmekesised ja kättesaadavad ning toetavad digi- ja rohepööret. Mõõdikuna on toodud välja, et HEV-õppijate osakaal õppijatest on minimaalselt 5% ning tegevussuunana on märgitud HEV meeskonna võimestamine ja võimekuse

kasvatamine ning HEV-õppija kiire märkamise ja kohanemise tugiteenuse tagamine. Konkreetseid tegevusi, mida planeeritakse eesmärgi täitmiseks teha, ei ole välja toodud. Eestikeelse õppe osas ei ole eesmäärke, mõõdikuid ja tegevussuundi määratletud.

Järelevalve ajal õppis koolis 1120 õpilast, neist kutseõppes 112 vene ja 15 ukraina emakeelega ning mittestatsionaarses üldharidusõppes 18 vene emakeelega õpilast. Õppetöö toimub eesti ja inglise keeles. Muu kodukeelega õpilased on integreeritud eestikeelsetesse õpperühmadesse. Eesti keele lisaõpet pakuti eelmisel õppeaastal 27 õpilasele, lisaks oli õpilastel võimalik võtta valikainet „Eesti keele algtase“. Käesoleval õppeaastal on määratud lisaõpe I kursuse kutsekeskhariduse tasandil 11 õpilasele, tasemel 2 ja tasemel 3 õppijatele määratakse lisaõpe oktoobris. Keeletasemerühmad olid järelevalve ajal moodustamisel. Avati kaks kutsevaliku õpperühma õpilastele, kelle eesti keel ei ole piisav õpingute alustuseks ja kus õpilased saavad nii eesti keele õpet kui ülevaate koolis õpetatavatest erialadest.

Kooli võetakse vastu kõik selleks soovi avaldavad õpilaskandidaadid. Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal on koolis läbi aastate olnud Eesti kutseõppeasutuste keskmisest madalam, lisaks on see osakaal ühtlaselt langenud. Viimasel kolmel aastal on nominaalajaga lõpetajaid vaid ligikaudu kolmandik kõigist õppima asunuist. Koolis on teadvustatud, et õpilaste suur väljalangevus on probleem. Väljalangevuse vähendamiseks on võetud kasutusele erinevaid meetmeid, nt hindamissüsteemi ülevaatamine ja muutmine, tugispetsialistide arvu suurendamine ja 2022. aasta sügisest on koostatud tegevusplaan, mille täitmist jälgitakse kaks korda poolaastas.

Üldharidusainete õpetajaid oli koolis 19, neist kvalifikatsioon vastas nõuetele 11 (58%) õpetajal, sh kutsekeskhariduse tasemel õpetava nelja üldharidusaine õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kutseõpetajaid oli 36, neist 6 (17%) omasid kesk- või kutsekeskharidust. Direktori, õppedirektori ja tugispetsialistide kvalifikatsioon vastas nõuetele. Koolis ei ole tagatud kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu piisavus.

Koolis on tähtajaliselt töötavate õpetajate osakaal suur. Kokku olid tähtajalised lepingud sõlmitud 53 töötajast 24 töötajaga. Mitmete õpetajatega on sõlmitud tähtajalisi lepinguid mitmel järjekorral aastal.

Vestlustel osalenud õpilased tõid positiivselt esile koolis valitsevat sõbralikku, toetavat ja kiusamisvaba õpikeskkonda, kõrgelt hinnatakse õpetajate ja sotsiaalpedagoogi toetust, mitmekesist huvitegevust, võimalusi osaleda välisprojektides. Õpetajad hindavad kokkuhoidvat ja toetavat meeskonda, arendavat töökeskkonda, koolitusvõimalusi, juhtkonna poolt innovatiivsust ja uute algatuste toetamist, õpilaste ja õpetajate tunnustamist. Kooli õpikeskkond on kaasaegne, õppe- ja kasvatustegevust toetav.

OLUKORRA KIRJELDUS

Valgamaa Kutseõppekeskus loodi 1. septembril 1999 Helme ja Valga kutsekoolide liitmisel üheks Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas olevaks riigiõppeasutuseks. Kool on maakonna ainus kutseõppeasutus, kelle põhitegevuseks on kutseõppe korraldamine kõikides õppevormides ja -liikides; täiskasvanute täienduskoolituse ja ümberõppe korraldamine; kutsealase teavitamise ja nõustamise korraldamine maakonna õpilastele ja täiskasvanutele; mittestatsionaarse üldhariduse korraldamine.

Õpilaste arv on õppeaastate võrdluses tõusnud (tabel 1).

Tabel 1. Õpilaste arv õppeaastatel 2019/2020–2024/2025

Õppeaasta	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Kutsekeskharidus	124	140	134	175	188	202
Muu kutseharidus	561	522	444	578	730	741
Mittestatsionaarne üldharidus				75	133	163
Kokku	685	662	578	828	1051	1106

Allikas: Haridussilm, andmed 10.11 seisuga, 2024/2025. õppeaasta kohta allikas EHIS, kutsehariduses on andmed 16.09 seisuga, üldhariduses 11.09 seisuga.

Järelevalve ajal¹ õppis koolis koos mittestatsionaarse üldhariduse õpilastega kokku 1120 õpilast.

1. Õpilaste vastuvõtu korraldus ning vastuvõtuprotsess

1.1. Õpilaste vastuvõtu korra ja tingimuste õiguspärasus.

1.1.1. Õpilaste kutseõppeasutusse vastuvõtu kord oli vaatluse all oleval perioodil reguleeritud haridus- ja teadusministri määrusega². Nimetatud määruse³ kohaselt pidi kool kehtestama vastuvõtu korra määrukses reguleerimata küsimustes ÕKEs. Sama oli sätestatud ka haridus- ja teadusministri määrukses⁴, mille kohaselt pidi ÕKEs olema kehtestatud õpilaste vastuvõtu kord.

Õpilaste kooli vastuvõtu korraldus 2024/2025. õppeaastaks oli kooli nõukogu⁵ poolt kooli ÕKEs kehtestatud. Kooli nõukogu koosoleku protokollis⁶ selgus, et nõukogus oli tutvustatud ÕKE muudatusi (lisad 1, 4, 5) ja oli otsustatud kinnitada tehtud muudatused, kuid millised muudatused olid, protokoll ei kajasta. Protokollis ei kajastu ka arutelu. Koosoleku protokollile on lisatud ÕKE täies mahus (üldosa ja lisad 1–15), otsust ÕKE kui tervikdokumendi kehtestamise kohta vastu võetud ei olnud. Õpilaste vastuvõtu kord oli ÕKE lisas⁷ kehtestatud.

Direktor selgitas, et kooli nõukogu protokollis on tegemist sõnastusliku ebatäpsusega.

Kooli nõukogu koosoleku protokoll⁸ ei ole kooskõlas haldusmenetluse seadusega (edaspidi HMS), mille kohaselt märgitakse haldusakti põhjenduses haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus⁹. Kooli nõukogus vastu võetud otsustele ei ole lisatud õiguslikke ja faktilisi aluseid ning hääletustulemusi.

KutÕSi¹⁰ kohaselt on nõukogu kooli kõrgeim kollegiaalne otsustuskogu, mille ülesanne on kooli tegevuse korraldamine ja arengu kavandamine. Sama seadus¹¹ sätestab, et nõukogu võtab

¹ Kooli andmed, 03.10.2024.

² Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“.

³ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“, § 2 lg 4.

⁴ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 3.

⁵ Kooli nõukogu 12.03.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/5.

⁶ Kooli nõukogu 12.03.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/5.

⁷ ÕKE, lisa 1.

⁸ Kooli nõukogu 12.03.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/5.

⁹ HMS, § 56 lg 2.

¹⁰ KutÕS, § 17 lg 1.

¹¹ KutÕS, § 17 lg 6.

oma pädevuse piires vastu otsuseid. HMSi¹² kohaselt on haldusakt haldusorgani poolt haldusülesannete täitmisele avalik-õiguslikus suhtes üksikjuhtumi reguleerimiseks antud, isiku õiguste või kohustuste tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud korraldus, otsus, ettekirjutus, käskkiri või muu õigusakt. HMS¹³ sätestab, et kirjalik haldusakt ja soodustava haldusakti andmisest keeldumine peab olema kirjalikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. Haldusakti andmise faktilist alust ei pea põhjenduses näitama, kui haldusakti adressaadi taotlus rahuldati ja kolmanda isiku õigusi ega vabadusi ei piirata¹⁴.

KutÕS¹⁵ sätestab, et nõukogu moodustamise korra ja töökorra sätestab kooli põhimäärus. Haridus- ja teadusministri määruse¹⁶ kohaselt on nõukogu töövorm koosolek, mis protokollitakse. Protokollile kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija. Määruse¹⁷ kohaselt on nõukogu otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt 2/3 nõukogu liikmetest ning nõukogu otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletab üle poole koosolekul osalejatest. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustav koosoleku juhataja hääl.

Järelevalves selgus, et kooli nõukogu¹⁸ on muutnud ÕKEt ning seoses kutseharidust reguleerivate õigusaktide muudatustega eemaldanud ÕKEst õpilaste vastuvõtu ja väljaarvamiseiga seotu. Uus kord on koostamisel.

1.1.2. ÕKE¹⁹ sätestab, et vastuvõtukomisjoni koosseisu ja töökorra kinnitab direktor käskkirjaga enne vastuvõtuperioodi algust ja volitused kehtivad üks aasta.

ÕKE lisa 1 „Valgamaa Kutseõppekeskusesse õpilaste vastuvõtu kord“ juurde olid lisatud lisad 1–7, kus lisa 1 oli toodud välja nimeliselt vastuvõtukomisjoni koosseis ja vastuvõtutingimused. ÕKEs reguleeritu oli vastuoluline, sest ÕKE²⁰ kohaselt peaks vastuvõtukomisjoni koosseisu ja töökorra kinnitama direktor, kuid vastuvõtukomisjoni töökord oli kehtestatud ÕKE lisa 1 osas VIII ja vastuvõtukomisjoni koosseis oli esitatud nimeliselt ÕKE lisa 1 lisa 1, mille oli kinnitanud kooli nõukogu.

Järelevalves esitatud dokumentidest selgus, et direktor oli vastuvõtukomisjoni koosseisu käskkirjaga kinnitanud²¹. Sama käskkirjaga oli tunnistatud kehtetuks ÕKE lisa 1 esitatud vastuvõtukomisjoni koosseis. Kuna ÕKE kinnitamine on kooli nõukogu pädevuses, ei ole direktori käskkirjaga ÕKEs muudatuste tegemine õiguspärane.

Direktori sõnul märgati vastuvõtuprotsessis, et tegemist on vastuolulise regulatsiooniga ning vastuvõtukomisjoni koosseise muudeti, aga muudatusi ei kinnitanud kooli nõukogu, vaid kinnitati direktori käskkirjaga.

¹² HMS, § 51 lg 1.

¹³ HMS, § 56 lg 1.

¹⁴ HMS, § 56 lg 4.

¹⁵ KutÕS, § 17 lg 2.

¹⁶ Haridus- ja teadusministri 20.06.2016. a määrus nr 36 "Valgamaa Kutseõppekeskuse põhimäärus", § 10 lg 1.

¹⁷ Haridus- ja teadusministri 20.06.2016. a määrus nr 36 "Valgamaa Kutseõppekeskuse põhimäärus", § 10 lg-d 4, 5.

¹⁸ Kooli nõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/11.

¹⁹ ÕKE, lisa 1 p 1.3.

²⁰ ÕKE, lisa 1 p 1.3.

²¹ Direktori 13.08.2024 käskkiri nr 1-2/24/52.

1.1.3. ÕKE²² kohaselt pidi vastuvõtukomisjon olema vähemalt kolmeliikmeline ja komisjoni koosseisu kuuluma vähemalt üks kooli juhtkonna liige, valdkonna juhtõpetaja ja õppekavarühma kutseõpetajad.

ÕKEs²³ kehtestatud korra kohaselt pidi kuuluma tervise ja heaolu valdkonna komisjoni koosseisu töötaja, kelle tööleping oli EHISE andmetel²⁴ peatunud. Tugitöötajana oli nimetatud töötajat, kes EHISE andmetel²⁵ töötas kutseõpetajana, mitte tugispetsialistina. Direktori käskkirjaga²⁶ kinnitatud vastuvõtukomisjoni koosseis erines ÕKEs kehtestatud ning eelnimetatud töötajat, kelle tööleping oli peatunud, komisjoni koosseisu ei olnud nimetatud. Ühe komisjoni koosseisus (isikuareng) ei olnud käskkirjaga määratud kolme liiget.

Direktori käskkirjast ei selgunud, kas komisjonisse oli määratud valdkonna juhtõpetaja ja kas määratud liikmed olid õppekavarühma kutseõpetajad. Õigusselguse tagamiseks on vajalik, et edaspidiselt lisatakse komisjoni liikmetele ka ametikohad, et oleks arusaadav, keda nad komisjonis esindavad.

Direktori käskkirjaga²⁷ kinnitatud vastuvõtukomisjoni koosseisu oli nimetatud kaks tugitöötajat, kelle puhul ei olnud märgitud, milliste valdkondade vastuvõtukomisjoni nad kuuluvad, samuti ei olnud ÕKEga²⁸ kinnitatud komisjoni koosseisus nähtud ette tugispetsialiste. Seega ei olnud vastuvõtukomisjoni moodustamise käskkiri kooskõlas ÕKEs kehtestatudga.

Õppedirektori sõnul on uus vastuvõtu kord uuendamisel. Septembris on kinnitatud²⁹ vastavalt uuele määrusele³⁰ alaline vastuvõtukomisjon.

1.1.4. ÕKEs³¹ oli sätestatud, et komisjoni esimees osaleb vastuvõtukomisjoni töös vajadusel.

Eeltoodust nähtub, et komisjoni esimees komisjoni töös tavapärastelt ei pea osalema, vaid teeb seda ainult vajadusel. Millised on vajadused, ÕKEst ei selgu. Ühes komisjonis (teeninduse valdkond) oli õppedirektor määratud osalema nii komisjoni esimehena kui komisjoni liikmena.

Õppedirektori sõnul oli tegemist ebatäpse sõnastusega ja seda on muudetud, kõikide komisjonide töös õppedirektor osales.

Uues vastuvõtukomisjonis³² on määratletud, et õppedirektor osaleb komisjoni liikmena komisjoni töös alaliselt.

²² ÕKE, lisa 1 p 1.2.

²³ ÕKE, lisa 1 lisa 1.

²⁴ EHIS, väljavõte 03.07.2024.

²⁵ EHIS, väljavõte 03.07.2024.

²⁶ Direktori 13.08.2024 käskkiri nr 1-2/24/52.

²⁷ Direktori 13.08.2024 käskkiri nr 1-2/24/52.

²⁸ ÕKE, lisa 1 p 1.2.

²⁹ Direktori 05.09.2024 käskkiri nr 1-2/24/73 „Vastuvõtukomisjoni moodustamine“.

³⁰ Haridus- ja teadusministri 21.08.2024. a määrus nr 23 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord“.

³¹ ÕKE, lisa 1 p 8.5.3.

³² Direktori 05.09.2024 käskkiri nr 1-2/24/73 „Vastuvõtukomisjoni moodustamine“.

1.1.5. Haridus- ja teadusministri määruse³³ kohaselt pidi kool õpilase vastuvõtmiseks hindama asjakohaseid hindamismeetodeid kasutades õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks.

Järelevalves oli vaatluse all valimi õppekavade kokk (131719) ja veokorraldaja-logistik (215903) vastuvõtuga seotud dokumentatsioon. Järelevalves esitati majutamise ja toitlustamise ning transporditeenuste õppekavarühma vastuvõtukomisjoni protokollid³⁴, kus on esitatud numbrilised tulemused (0–100), aga ei selgu, mille alusel on punktisummad kujunenud (vestlus, test vm). Mõlemas õppekavarühmas on 2023. aastal vastu võetud kolme õpilase puhul tulemus 0 punkti. Majutamise ja toitlustamise vastuvõtukomisjoni protokollist selgub, et otsustatud on õpilaste vastuvõtt kolme õppegruppi (K23, K23_k, AK23), aga puuduvad märked, millistesse õppegruppidesse neist kolmest õpilased arvati.

2024. aastal³⁵ on samuti võetud vastu õpilasi, kelle kohta on vastuvõtukomisjoni protokollis märgitud tulemuseks 0 punkti. Vastuvõtukomisjoni protokollidest ei selgu, millisele õppekavale on õpilane vastu võetud, kuna üks protokoll kajastab vastuvõttu mitmele õppekavale ning õpilase nime juures puudub mäрге, millisele õppekavale ta vastu võeti.

Õppedirektori sõnul toimub vastuvõtt sisseastumise infosüsteemi (edaspidi SAIS) kaudu. 0 punkti tähendab, et õpilane ei osalenud vestlusel. Direktor lisas, et kõik õpilaskandidaadid võetakse kooli vastu.

Vastuvõtukomisjoni protokollilistes otsustes on sõnastatud, et arvata õpilaste nimekirja õpilased, kes on oma õppima asumise kinnitanud. Vastuvõtukomisjonil puudub pädevus õpilaste nimekirja arvamise kohta, kuna vastava otsuse peab tegema direktor³⁶.

HMSi³⁷ kohaselt peab haldusaktis olema viide haldusakti vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta. Vastuvõtukomisjoni koosoleku protokollides³⁸ puudub vaidlustamisviide, samuti puuduvad hääletustulemused.

Kooli õpilaste vastuvõtu kord vajab täiendamist ning seoses kutsehariduse valdkonna õigusaktide muudatustega on koolis uus vastuvõtu kord koostamisel. Kooli nõukogu koosolekul³⁹ kinnitati ÕKE uuesti ning ÕKEst eemaldati lisa 1 (vastuvõtu kord koos lisadega).

³³ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 3 lg 1 p 4.

³⁴ Majutamise ja toitlustamise ÕKRE vastuvõtukomisjoni 21.08.2023 protokoll nr 4-15/23/131; transporditeenuste ÕKR vastuvõtukomisjoni 16.08.2023 protokoll 4-15/23/128.

³⁵ Majutamise ja toitlustamise ÕKRE vastuvõtukomisjoni 19.08.2024 protokoll nr 4-15/24/97; 27.08.2024 nr 4-15/24/105; täiendava vastuvõtu 29.08.2024 protokoll nr 4-15/24/109; 30.08.2024 nr 4-1/24/110; 02.09.2024 nr 4-15/24/112.

³⁶ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtmise kord“, § 4 lg 1.

³⁷ HMS, § 57 lg 1.

³⁸ Majutamise ja toitlustamise ÕKRE vastuvõtukomisjoni 21.08.2023 protokoll nr 4-15/23/131; 19.08.2024 nr 4-15/24/97; 27.08.2024 nr 4-15/24/105; täiendava vastuvõtu 29.08.2024 protokoll nr 4-15/24/109; 30.08.2024 nr 4-1/24/110; 02.09.2024 nr 4-15/24/112.

³⁹ Kooli nõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/11.

1.2. Õpilaste toevajaduse väljaselgitamine vastuvõtu protsessis

1.2.1. HEV-õpilase kutseõppe tasemeõppe korraldamine, sealhulgas haridusliku erivajaduse tuvastamine ning tugimeetmete rakendamine on reguleeritud haridus- ja teadusministri määrusega ⁴⁰. Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord tuleb määrata ⁴¹ kooli õppekorralduseeskirjas.

Tugiteenuste osutamise tingimused ja kord on ÕKEs kehtestatud⁴².

1.2.2. ÕKE⁴³ kohaselt pidi õppija hariduslike erivajaduste väljaselgitamine toimuma kooli vastuvõtul sisseastumisdokumentide ja vastuvõtukomisjonis toimuva vestluse alusel.

Vastuvõtukomisjoni protokollides ei kajastunud, et vastuvõtuvestlustel oleks selgitatud välja õppija hariduslikud erivajadused.

Õppedirektori kinnitusele viib vestlusi läbi sotsiaalpedagoog, kes vestleb õpilastega peale vastuvõtukomisjonis toimunud vestlust, alaealise õpilase puhul võib vestlusel osaleda ka lapsevanem. Tugispetsialistide sõnul õpilaste vastuvõtu protsessis tugispetsialistidega toimunud vestlusi ei protokollita, vestlustel tehtud märkmete põhjal koostas HEVKO kooli nõukogule⁴⁴ esmase ülevaate 2024/2025. õppeaasta vastuvõtul tuvastatud tugimeetmete vajadusest. Järelevalves vestlusel osalenud õpilased märkisid, et nendega tugispetsialist vastuvõtu protsessis ei vestelnud ning kolme õpilase sõnul nemad vastuvõtukomisjonis ei käinud.

1.2.3. ÕKEs⁴⁵ sätestatu kohaselt pidi õpilaskandidaat, kes on omandanud eelneva hariduse eesti keelest erinevas õppekeeles, kuid soovib alustada õpinguid eesti keeles, tõendama eesti keele oskust vastuvõtuvestlusel. Vastuvõtukomisjonil on õigus suunata õpilaskandidaat sooritama eesti keele tasemetesti.

Õppedirektori sõnul ühtegi eesti keele testi sooritatud ei ole. Õpilase keeleoskusest saadakse esimene teave vestlusel vastuvõtukomisjonis. Tugispetsialistiga vestlusel õpilane ka kirjutab, vastates 2–3 motivatsiooniküsimusele. Direktor lisas, et kuna koolis õpilaskohtadele konkurssi ei ole, ei ole olnud vajadust ka täiendavaid teste teha.

1.3. Dokumenteerimine ja teabehaldus

1.3.1. Haridus- ja teadusministri määruse ⁴⁶ kohaselt peab õpilase vastuvõtmiseks kool korraldama vajalike dokumentide vastuvõtmise, registreerimise ja säilitamise vastavalt kooli asjaajamiskorrale.

⁴⁰ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“.

⁴¹ Haridus- ja teadusministri 28.08.2013. a määrus nr 23 „Kutseõppeasutuse arendustegevust ja õppekasvatustööd käsitlevate kohustuslike dokumentide nõuded ja dokumentide pidamise kord“, § 7 lg 2 p 11.

⁴² ÕKE, p 29 „Tugiteenuste ja -meetmete rakendamise põhimõtted Valgamaa Kutseõppekeskuses“.

⁴³ ÕKE, p 29.7.1.

⁴⁴ Kooli nõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/11.

⁴⁵ ÕKE, lisa 1 p 2.8.

⁴⁶ Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 3 lg 1 p 5.

Kooli teabehalduse kord on direktori käskkirjaga⁴⁷ kinnitatud. Vastavalt kehtestatud korrale⁴⁸ säilitatakse sisseastumisega seotud avaldused ja dokumendid sisseastumise infosüsteemis SAIS. Kooli teabehalduse kord ei sisalda nõudeid protokollide vormistamisele ning vaadeldud vastuvõtukomisjoni protokollid ei olnud kooskõlas HMSis sätestatuga. Vastuvõtukomisjoni protokollides ei kajastunud, mil viisil kujunesid tulemused. Järelevalves selgus, et vastuvõtukomisjoni dokumendid, mille alusel koostati koondprotokoll ja kust nähtusid vestluste ja katsete tulemused, olid koolis olemas ja need olid säilitatud paberkandjal.

Õppedirektori sõnul võiks uuenenud SAISis olla ka protokollimallid. Kantseleijuht selgitas, et vastuvõtuga seotud dokumentide loetelu oli esitatud ÕKEs⁴⁹ ning vastuvõtu dokumentide säilitamise tähtaeg ja koht on kirjas dokumentide liigitusskeemis.

Teabehalduse korra⁵⁰ kohaselt peab õpilane kinnitama noomituse käskkirjaga tutvumist märkega („olen käskkirjaga tutvunud“ kuupäev, allkiri) ning alaealise õpilase kohta vormistatud noomituse käskkirja koopia või väljavõtte saadetakse kas meili teel või postiga õpilase vanematele. Antud regulatsioonist ei selgu, kas enne haldusakti andmist antakse menetlusosalisele võimalus esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited⁵¹.

Õppedirektori sõnul on noomituse andmisele eelnevad tegevused dokumenteeritud õppekomisjoni protokollides.

Selgitame, et kuna direktori käskkiri on haldusakt, tuleb kõik asjaolud kajastada ka direktori käskkirjas. Kooli teabehalduse kord vajab täiendamist, täpsustamist ja kooskõlla viimist HMSiga.

1.3.2. Haridus- ja teadusministri määrus⁵² sätestab, et hiljemalt õppetöö alguseks kantakse vastu võetud õpilased direktori käskkirjaga kooli õpilaste nimekirja ning õpilased registreeritakse Eesti hariduse infosüsteemis.

2023. aasta vastuvõtust olid valimi õppekavade õpilased õppetöö alguseks kantud direktori käskkirjaga⁵³ õpilaste nimekirja ja andmed olid EHISesse kantud. 2024. aasta vastuvõtust olid osad õpilased võetud vastu ja kantud õpilaste nimekirja õppetöö alguses⁵⁴.

Õppedirektori sõnul võeti vastu ja kanti õpilaste nimekirja õppeaasta alguses need õpilased, kes olid olnud täiendaval õppetööl ning ei olnud saanud õppeaasta alguseks kätte põhikooli lõputunnistust.

1.3.3. KutÕS⁵⁵ sätestab, et kooli vastuvõtutingimusi ja -korda ning õppekorraldust reguleerivad dokumendid, sealhulgas kooli põhimääruse, õppekavad ning õppekorralduseeskirja ja sisekorraeeskirja avalikustab kool oma veebilehel.

⁴⁷ Direktori 07.09.2023 käskkiri nr 1-2/23/84 „Teabehalduse korra kinnitamine“.

⁴⁸ Direktori 07.09.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/84 kinnitatud „Teabehalduse kord“, p 1.13.

⁴⁹ ÕKE, lisa 1 p 3.2.2.

⁵⁰ Direktori 07.09.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/84 kinnitatud „Teabehalduse kord“, p-d 7.10, 7.11.

⁵¹ HMS, § 40 lg 1.

⁵² Haridus- ja teadusministri 16.04.2018. a määrus nr 14 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu kord“, § 4 lg 1.

⁵³ Direktori 30.08.2023 käskkiri nr 4-1/23/432; 30.08.2023 käskkiri nr 4-1/23/434.

⁵⁴ Direktori 02.09.2024 käskkiri nr 4-1/24/441 „Õpilaste kooli arvamine“.

⁵⁵ KutÕS, § 25 lg 6.

Õpilaste vastuvõtu kord oli sätestatud ÕKE lisas⁵⁶, mille kohaselt tuli avalikustada vastuvõtu kord koos lisadega enne vastuvõtuperioodi kooli kodulehel <https://www.vkok.ee>. Viidatud lehelt vastuvõtu perioodi ajal vastuvõtu kord leitav ei olnud⁵⁷. Kooli veebilehel⁵⁸ oli õpilaste suvise vastuvõtu ajal (06.05.–14.08.2024) avalikustatud vastuvõtukomisjoni töökord, mis reguleeris õpilaste vastuvõttu 01.02.2022–23.08.2023. Õpilaste vastuvõtu korraldus oli kehtestatud ÕKE lisa 1 lisadega 1–7, sellekohane viide veebilehel puudus.

Direktori sõnul oli tegemist eksimusega ning järelevalve ajaks ebatäpne link eemaldati. Õppedirektor lisas, et seoses uute regulatsioonidega kutsehariduse valdkonnas ja uute dokumentide kehtestamisega vaadatakse üle ka kooli veebileht.

Kooli põhimäärus, õppekavad, õppekorralduseeskiri ja sisekorraeskiri olid kooli veebilehel⁵⁹ avalikustatud.

1.4. Ettekirjutused direktorile

- 1.4.1.** Tagada vastuvõtukomisjoni protokollides õpilaskandidaadi hindamise ja selle tulemuse kajastamine, lähtudes haridus- ja teadusministri 21.08.2024. a määruse nr 23 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord“ § 5 lõigetest 6 ja 7. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2025.
- 1.4.2.** Tagada vastuvõtukomisjoni protokollide vormistamisel kooskõla haldusmenetluse seaduse § 56 lõikega 2 ja § 57 lõikega 1. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2025.
- 1.4.3.** Tagada kooli nõukogu koosolekute protokollide vormistamisel kooskõla haldusmenetluse seaduse § 56 lõikega 2. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2025.
- 1.4.4.** Viia direktori 07.09.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/84 kinnitatud „Teabehalduse kord“ kooskõlla haldusmenetluse seaduse § 40 lõikega 1. Täitmise tähtaeg: 01.01.2025.
- 1.4.5.** Sätestada direktori 07.09.2023 käskkirjaga nr 1-2/23/84 kinnitatud „Teabehalduse korras“ õpilaste vastuvõtuga seotud dokumentide ja andmete vastuvõtmise, registreerimise ja säilitamise kord, lähtudes haridus- ja teadusministri 21.08.2024. a määruse nr 23 „Õpilase kutseõppeasutusse vastuvõtu ja kutseõppeasutusest väljaarvamise kord“ § 2 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.01.2025.

2. I kursusele vastu võetud õpilaste toetamine õpinguperioodil

2.1. Õpilaste toevajaduse väljaselgitamine õpinguperioodil

2.1.1. Haridus- ja teadusministri määruse⁶⁰ kohaselt tuleb koolis haridusliku erivajaduse tuvastamiseks ning vajalike tugiteenuste või tugimeetmete määramiseks ja rakendusplaani koostamiseks, sealhulgas meetmete tulemuslikkuse hindamiseks, muutmiseks ning rakendamise lõpetamiseks, moodustada tugirühm, kuhu lisaks tugispetsialistidele kuuluvad HEV-õpilase rühmajuhendaja ja vajadusel õpiprotsessiga vahetult seotud õpetajad. Kool peab määrama⁶¹ töötaja, kes vastutab HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö

⁵⁶ ÕKE, lisa 1 p 1.5.

⁵⁷ <https://www.vkok.ee/>, 01.07.2024, 21.08.2024.

⁵⁸ [Vastuvõtukomisjoni töökord | Valgamaa Kutseõppekeskus \(vkok.ee\)](https://www.vkok.ee/), 27.06.2024.

⁵⁹ [Õppetöö dokumendid | Valgamaa Kutseõppekeskus \(vkok.ee\)](https://www.vkok.ee/), 27.06.2024, 22.08.2024.

⁶⁰ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 2.

⁶¹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 lg 3.

koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest.

Direktor on käskkirjaga⁶² määranud töötaja, kes vastutab HEV-õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerimise eest, sealhulgas õpilase erivajaduse tuvastamise ja tugimeetmete määramise korraldamise ning rakendamise tulemuslikkuse jälgimise ja dokumenteerimise eest.

2.1.2. Haridus- ja teadusministri määruse⁶³ kohaselt peab direktor kinnitama käskkirjaga vastutava töötaja ja tugirühma ülesanded ning töökorra ning teavitama kooli nõukogu.

Tugirühma ülesanded ja töökord on kinnitatud direktori käskkirjaga⁶⁴. Tugirühma töökord on kinnitatud⁶⁵ ka kooli nõukogus, kuid määrusest tulenevalt kooli nõukogu teavitatakse, aga kinnitamise pädevus on direktoril. Mõlemad töökorrad on identsed.

Tugirühma töökorra⁶⁶ kohaselt kuuluvad tugirühma õppetöö logistik, kooli tugispetsialistid ja HEV-õpilaste kursusejuhatajad. Lisaliikmed määrab õppetöö logistik. Tugirühma tööd koordineerib HEV-õpilaste õppe koordinaator (edaspidi *HEVKO*). Tugirühma koosseis oli nimeliselt kinnitatud⁶⁷ 2023/2024. õppeaastaks. Tugirühma esimeheks oli määratud HEVKO. 2024/2025. õppeaastaks on kinnitatud⁶⁸ uus tugirühma koosseis.

Tugirühma tegevuse üheks eesmärgiks on tugimeetmete tulemuslikkuse hindamine. 2023/2024. õppeaasta tugirühma protokollides ei kajastu, et tugimeetmete tulemuslikkust oleks hinnatud. HEVKO sõnul on kool täiendanud tugirühma toimimise ja õpilaste toetamise süsteemi ning augustikuu koosolekul⁶⁹ hinnati 2023/2024. õppeaastal rakendatud tugimeetmeid.

2.2. Tugispetsialistide teenuse osutamine

KutÕSi⁷⁰ kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Haridus- ja teadusministri määrus⁷¹ sätestab, et kool koostöös kooli pidajaga tagab HEV-õpilasele tugiteenuste, sealhulgas karjääriteenuse, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogilise ja psühholoogilise teenuse kättesaadavuse.

2023/2024. õppeaastal töötas koolis EHISE andmetel⁷² üks tugispetsialist – sotsiaalpedagoog, koormusega 1,0, kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vastanud. Kooli veebilehel⁷³ oli

⁶² Direktori 28.01.2021 käskkiri nr 1-1/13 „HEV õpilaste õppekorralduse ja tugirühma töö koordineerija kinnitamine“.

⁶³ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 5 p 5.

⁶⁴ Direktori 13.05.2021 käskkiri nr 1-1/60 „Erivajadustega isikute tugirühma moodustamine“.

⁶⁵ Kooli nõukogu 11.05.2021 koosoleku protokoll nr 1-2/9.

⁶⁶ Direktori 13.05.2021 käskkiri nr 1-1/60 „Erivajadustega isikute tugirühma moodustamine“ p-d 3.1, 3.2.

⁶⁷ Direktori 29.08.2023 käskkiri nr 1-2/23/70 „Erivajadusega isikute tugirühma moodustamine“.

⁶⁸ Direktori 30.08.2024 käskkiri nr r 1-2/24/63 „Hariduslike erivajadustega isikute tugirühma moodustamine“, p 2.1.

⁶⁹ Tugirühma koosoleku 05.09.2024 protokoll nr 4-15/24/115.

⁷⁰ KutÕS, § 43 lg 2 p 10.

⁷¹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 1.

⁷² EHIS, väljavõte 26.06.2024.

⁷³ [Tugiteenused | Valgamaa Kutseõppekeskus \(vkok.ee\)](https://www.valgamaa.ee/tugiteenused), 26.06.2024.

tugispetsialistina toodud välja töötaja, kellel on küll sotsiaaltöötaja ettevalmistus, aga kes EHISE andmetel töötas koormusega 1,0 kutseõpetajana.

Direktori sõnul tegi sotsiaalpedagoogi tööd 0,5 ametikohaga kutseõpetaja, kel on ettevalmistus sotsiaalpedagoogina, ning EHISE andmed olid ebakorrektsed. Kool on kasutanud psühholoogi, psühhiaatri ja vaimse tervise õe teenuseid OÜst Jaanson ja Lääne.

Järelevalve ajal töötas koolis neli tugispetsialisti – kolm sotsiaalpedagoogi, kokku 2,0 ametikohaga, ja üks psühholoog, 0,25 ametikohaga. Eripedagoogi ei olnud. Järelevalve ajal oli konkurss eripedagoogi ametikohale välja kuulutatud.

Tugipersonali piisavust koolis hinnatud ei ole, kuid vestlusel osalenud tugispetsialistide sõnul ei ole koolis tugispetsialistide piisavus tagatud. Psühholoogi, psühhiaatri ja vaimse tervise õe teenusele on suunatud õpilasi väljaspoole kooli erafirmasse ning visiiditasu tasusid õpilased.

Käesoleva aasta juunikuust töötab koolis 0,25 ametikohaga koolipsühholoog, kes õpilaste vastuvõttu alustas oktoobrist, võttes õpilasi vastu 2–3 päeva kuus. Psühholoogi sõnul võimaldab ta erakorralistel juhtudel lisaks vastuvõtte veebi teel. Kuna õpilaste teenuse vajadus on suur ning vajalik on ka õpetajate nõustamine, pole koolipsühholoogi hinnangul pakutav teenuse maht piisav. Vestlusel osalenud õpetajate sõnul vajaks psühholoogi teenust kolmandik kutsehariduse õpilastest.

Tugipersonali koosseis ei ole koolis piisav õpilaste arengu toetamiseks ja tugiteenuste tagamiseks kõigile toevajadusega õpilastele. Tugispetsialisti ülesanne on teha koostööd ka õpetajate ja teiste tugispetsialistidega õpilase toevajaduse väljaselgitamiseks ning hinnata õpilase arengut ja toimetulekut õpikeskkonnas, nõustada ja toetada õpetajat õpilase õppe- ja arendustegevuste planeerimisel ning läbiviimisel, õppemetoodika ja õppevormi leidmisel, õppematerjalide, abivahendite valimisel ja kohandamisel ning õppekavade koostamisel, nõustada juhtkonda, õpetajaid ja kooli töötajaid. Tugispetsialist peaks olema õppeasutuse meeskonna liige ning panustama oma spetsiifiliste teadmistega igas õppe- ja kasvatustöoga seotud protsessis.

2.3. Tugimeetmete rakendamine

2.3.1. Haridus- ja teadusministri määruse kohaselt⁷⁴ tuleb tugiteenused ja HEV-õpilasele osutatavad tugimeetmed ning nende rakendamise põhimõtted kehtestada kooli õppekorralduseeskirjas.

ÕKEs⁷⁵ on tugiteenused ja HEV-õpilasele osutatavad tugimeetmed ning nende rakendamise põhimõtted kehtestatud.

2.3.2. KutÕSi⁷⁶ kohaselt võib kool õpilase individuaalsuse arvestamiseks teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, koostades õpilasele kooli õppekava alusel individuaalse õppekava (edaspidi *IÕK*).

⁷⁴ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 6.

⁷⁵ ÕKE, p 29.

⁷⁶ KutÕS, § 32 lg 8.

ÕKE⁷⁷ sätestab, et IÕK võib algatada kool (õpetaja, kursusejuhataja, tugispetsialist, õppekomisjon või kooli tugirühm). Samas peab õppija, lapsevanem või eestkostja esitama vormikohase avalduse ning kooskõlastama selle õpetaja või kursusejuhatajaga ning HEVKOga.

Õppedirektori sõnul on tegemist ebatäpsusega, mis vaadatakse üle ja korrigeeritakse.

ÕKEs on kaks IÕK vormi (vorm 2 ja lisa 11). HEVKO sõnul on kasutusel vorm 2, ÕKE lisas kehtestatud vormi ei kasutata ja see eemaldatakse.

EHIS⁷⁸ andmetel ühelegi õpilasele IÕKd koostatud pole. Järelevalves dokumentide vaatlusel selgus, et kahel viimasel õppeaastal on IÕK koostatud kolmele õpilasele, kuid Tahvlis ja EHISes need ei kajastunud.

2.3.3. ÕKE⁷⁹ kohaselt rakendatakse õpilastele tugiteenuse ja -meetmena individuaalset õppegraafikut (edaspidi IÕG). KutÕS ei näe ette IÕG koostamist. Kui õpilase individuaalsuse arvestamiseks teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, tuleb koostada õpilastele IÕK.

Õppedirektori kinnitusel ühtegi IÕGd koostatud ei ole, see on mõeldud näiteks õpilastele, kes on pikalt puudunud ja vajavad õppeaja pikendamist. Tugispetsialistide sõnul on IÕKde koostamise vajadus olemas, sel õppeaastal on algatatud üks IÕK koostamine.

2.3.4. ÕKE⁸⁰ kohaselt on õppevõlgnevustega õpilased kohustatud aineõpetajaga kokku leppima õpiabiplaani ja ajagraafiku.

Tugiteenuste ja -meetmete all õpiabiplaani pole märgitud. Tahvlis olevad õpiabiplaanid olid täidetud poolikult, puudus õpetaja tagasiside ja õppetegevuse tulemus.

Õppedirektori sõnul on õpiabiplaan tugimeetmetest välja jäänud ekslikult. Õpiabiplaani kasutatakse õpivõlgnevuste likvideerimiseks. Tugispetsialistide sõnul ei ole õpiabiplaanide kasutamine olnud tulemuslik.

2.3.5. Haridus- ja teadusministri määrusega⁸¹ on sätestatud, et kool koostöös kooli pidajaga tagab HEV-õpilasele tugiteenuste, sealhulgas karjääriteenuse, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogilise ja psühholoogilise teenuse kättesaadavuse ning rakendab vajadusel tema toetamiseks järgmisi hariduslikke tugimeetmeid: IÕK koostamine ja rakendamine; individuaalse karjääriplaani koostamine; õpe väikerühmas; mõõdukas või põhjalik pedagoogiline sekkumine; täiendav eesti keele õpe õpilasele, kes pole suuteline õpet alustama eesti keeles.

EHIS⁸² vaatlusel selgus, et EHISesse olid kantud andmed 81 HEV-õpilase kohta. Nendest üheksa on läbinud põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppel ja kolm on läbinud põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetuleku õppel. 13 õpilasel on püsivad

⁷⁷ ÕKE, p 29.9.1.1.

⁷⁸ EHIS, väljavõte 08.08.2024.

⁷⁹ ÕKE, p 29.9.1.6.

⁸⁰ ÕKE, p 30.3.

⁸¹ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 1.

⁸² EHIS, väljavõte 08.08.2024.

õpiraskused ja 8 õpilasel käitumis/emotsionaalsed raskused. Tugimeetmeteks on märgitud mõõdukas pedagoogiline sekkumine 21-l, põhjalik pedagoogiline sekkumine 6-l, õpe kuni 8 õpilasega väikerühmas 3-l ja õpe vähemalt 12 õpilasega väikerühmas 2 õpilasel.

28 õpilasel oli märgitud õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus ning neile rakendatakse täiendavat eesti keele õpet. 29 uussisserändajast oli täiendav eesti keele õpe märgitud 9 õpilasele. 18-l hooldustöötaja erialal õppival uussisserändajal ei ole märgitud õpingute alustamiseks ebapiisavat eesti keele oskust.

Seisuga 10.09.2024 oli EHISesse kantud 105 HEV-õpilast, neist 36 õpilasel oli märgitud õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus ning täiendava eesti keele õppe rakendamine. Uussisserändajaid oli EHISesse kantud 28, õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus ja täiendav eesti keele õpe oli märgitud neist 8-le. 20-l uussisserändajast hooldustöötaja õppekaval õppival õpilasel õpingute alustamiseks ebapiisavat eesti keele oskust märgitud pole.

Tahvli andmetel pakuti eesti keele lisaõpet eelmisel õppeaastal 27 õpilasele, lisaks oli õpilastel võimalik võtta valikainet „Eesti keele algtase“, kus osales 7 õpilast. Käesoleval õppeaastal on määratud lisaõpe I kursuse kutsekeskhariduse tasandil 11 õpilasele, tasemel 2 ja tasemel 3 õppijatele määratakse lisaõpe oktoobris. Keeletasemerühmad olid moodustamisel. Avati kaks kutsevaliku õpperühma õpilastele, kelle eesti keel ei olnud piisav õpingute alustuseks ning kus õpilased saavad nii eesti keele õpet kui ülevaate koolis õpetatavatest erialadest.

Eesti keele lisaõpet pakutakse kutsekeskhariduses õppijatele. Töökohapõhised õppijad võivad esitada avalduse eesti keele lisaõppeks. Mõned on avalduse esitanud, eesti keele lisaõpet pakutakse neile veebi teel.

Tugispetsialistide sõnul selgus väljalangevuse põhjuste kaardistamisel, et üheks väljalangevuse põhjuseks on õpilaste ebapiisav eesti keele oskus. Sellest tulenevalt lisati tunniplaani täiendavad eesti keele tunnid.

2.3.6. Haridus- ja teadusministri määruse⁸³ kohaselt kinnitatakse tugirühma otsusega määratud tugimeede ja selle rakendusplaan ning tugimeetme rakendamise lõpetamise tingimused kooskõlastatakse õpilase ja vajadusel tema seadusliku esindajaga ning direktori käskkirjaga.

Õppeinfosüsteemis Tahvel⁸⁴ oli vaid osadel EHISesse kantud HEV-õpilastel erivajadus märgitud, samuti polnud kõigil tuge vajavatel õpilastel Tahvlis märgitud tugiteenuseid ega olnud lisatud direktori käskkirja. Õpilaste rakendusplaanide koostamist on Tahvlis alustatud, kuid need vajavad täiendamist.

Õppedirektori sõnul hakkas Tahvli tugimoodul tööle 2023. aasta lõpus ja sealt võivad erisused tulla, uued andmed lähevad kõik Tahvlisse. Tugispetsialistide sõnul on osad 2023/2024. õppeaasta I poolaasta käskkirjad vaid Pinalis, kuna Tahvlis hakati käskkirju koostama õppeaasta keskel. Järelevalves leidis kinnitust, et Pinalis olid käskkirjad olemas.

⁸³ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 4.

⁸⁴ Tahvel, väljavõtte 16.08.2024.

2.3.7. ÕKE⁸⁵ kohaselt pidi kursusejuhataja õpilase väljaarvamiseks esitama põhjaliku analüüsi õpilase õppe edukuse ja puudumiste kohta ning ülevaate tegevustest, mis on eelnenud väljaarvamise ettepanekule. Alaealise õpilase väljaarvamisest pidi õppesekretär teavitama õpilase vanemaid või hooldajaid, saates neile läbi õppeinfosüsteemi väljavõtte käskkirjast⁸⁶.

Eeltoodud regulatsioonist ei selgu, kas õpilase väljaarvamisel kooli algatusel õppevõlgnevuste tõttu kuulati ära ka õpilase arvamus ja vastuväited ja kas õppevõlgnevuste tõttu välja arvatud alaealise õpilase vanemale oli antud võimalus esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited, nagu sätestab HMS⁸⁷.

2.3.8. ÕKE⁸⁸ kohaselt võib õpilase väljaarvamine toimuda õpilase avalduse alusel, millel alaealise õpilase puhul peab olema lapsevanema või hooldaja kooskõlastus.

2023/2024. õppeaastal asus õppekavale kokk (K23) õppima 33 õpilast⁸⁹ ja õppekavale veokorraldaja-logistik (VKL23) 22 õpilast⁹⁰. Direktori käskkirjaga on 2023/2024. õppeaastal arvatud välja õppekavalt kokk (K23) 10 õpilast ja õppekavalt veokorraldaja-logistik (VKL23) 5 õpilast. Käskkirjadest ei selgu, et alaealiste õpilaste puhul oleks alati olnud väljaarvamine kooskõlastatud lapsevanemaga. Vaadeldud õpperühmadest välja arvatud viie alaealise õpilase puhul oli direktori käskkirja⁹¹ aluseks õpilase avaldus, viide lapsevanema või hooldaja kooskõlastusele puudus.

Õpilaste väljaarvamisel kooli õpilaste nimekirjast tuleb lähtuda HMSist⁹². Direktori käskkirjas tuleb tuua välja otsuste faktilised ja õiguslikud alused, põhjendus ning peab nähtuma, et on toimunud ärakuulamine HMSis sätestatud korras.

Järelevalves selgus, et õpilaste väljaarvamise kord on ÕKEst eemaldatud ja uus kord on väljatöötamisel.

2.3.9. Tugiteenuste dokumenteerimine

Haridus- ja teadusministri määruse⁹³ kohaselt on direktori käskkiri tugimeetme määramiseks alus EHISesse vastava märke tegemiseks ning tugirühma otsus tugimeetme rakendamise lõpetamiseks on alus märke eemaldamiseks EHISest.

Järelevalves vaadeldud sissekannetest selgus, et EHISesse⁹⁴ oli kantud õpilasi, kellele tugimeedet ei olnud määratud ja direktori käskkirja ei olnud koostatud. Õppedirektori sõnul oli tegemist uussisserändajatega.

⁸⁵ ÕKE, p 11.5, p-d 11.2.2-11.2.9.

⁸⁶ ÕKE, p 11.6.

⁸⁷ HMS, § 40 lg-d 1, 2.

⁸⁸ ÕKE, p 11.3.

⁸⁹ Direktori 30.08.2023 käskkiri nr 4-1/23/432; 07.09.2023 käskkiri nr 4-1/23/465; 12.09.2023 käskkiri nr 4-1/23/473; 27.09.2023 käskkiri nr 4-1/23/517; 13.11.2023 käskkiri nr 4-1/23/656; 12.12.2023 käskkiri nr 4-1/23/656.

⁹⁰ Direktori 30.08.2023 käskkiri nr 4-1/23/434; 07.09.2023 käskkiri nr 4-1/23/465; 05.10.2023 käskkiri nr 4-1/23/547.

⁹¹ Direktori 18.06.2024 käskkiri nr 4-1/24/383; 19.04.2024 käskkiri nr 4-1/24/265; 28.02.2024 käskkiri nr 4-1/24/135; 21.06.2024 käskkiri nr 4-1/24/402.

⁹² HMS, § 40 lg-d 1, 2, § 56 lg 2, § 57 lg 1.

⁹³ Haridus- ja teadusministri 28.12.2018. a määrus nr 35 „Haridusliku erivajadusega õpilase kutseõppeasutuses õppimise tingimused ja kord“, § 7 lg 5.

⁹⁴ EHIS, väljavõte 10.09.2024.

2.4. Ettepanek kooli direktorile

Täiendada õpilaste rakendusplaan, et neis kajastuksid ka õpetajate ja rühmajuhendajate tähelepanekud ja soovitused ning tugispetsialistide tehtud hindamiste tulemused.

2.5. Ettekirjutused kooli direktorile

- 2.5.1.** Tagada õpilastele eripedagoogi teenuse osutamine, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõike 2 punktist 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.01.2025.
- 2.5.2.** Tagada õpilastele psühholoogi teenuse osutamine, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõike 2 punktist 10, mille kohaselt on õpilastel õigus saada õppimise toetamiseks tasuta tugiteenuseid. Tähtaeg: 01.01.2025.
- 2.5.3.** Koostada õpilastele, kelle individuaalsuse arvestamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, kooli õppekava alusel individuaalne õppekava, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 32 lõikes 8 kehtestatud. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2025.
- 2.5.4.** Lähtuda õpilaste kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamisel haldusmenetluse seaduse § 40 lõigetest 1 ja 2, § 56 lõikest 2 ning § 57 lõikest 1 vastavalt punktides 2.3.7 ja 2.3.8 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2025.

3. Eesti keel teise keelena ja eestikeelse õppe korraldus

3.1.Õppekorraldus ja -metoodika

3.1.1. ÕKE⁹⁵ kohaselt võimaldatakse täiendavat keeleõpet õppijale, kelle eesti keelest erinev emakeel ei võimalda alustada õpinguid eesti keeles.

EHISE⁹⁶ andmetel õppis koolis 2023/2024. õppeaastal 147 vene või ukraina kodukeelega õpilast. Kutsekeskhariduse õppekavadel (õppeaeg 3 aastat) õppis I kursusel kolmel õppekaval, kokk (131719), mootorsõidukitehnik (242522), veokorraldaja-logistik (215903), 60 õpilast, neist 19-l oli EHISesse tehtud märke õpingute alustamiseks ebapiisava eesti keele oskuse kohta.

Tabel 2. Toevajadusega (õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus) õpilaste arv õppeaastal 2023/2024 valimi õppekavades.

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühm	Õpilaste arv	Õpilaste arv, kes on lõpetanud muu õppekeelega kooli	Toevajadusega õpilaste arv
Kokk	131719	K23	24	13	9
Veokorraldaja-logistik	215903	VKL23	22	9	7

Allikas: Koolist esitatud andmed, EHISE andmed seisuga 10.11.2023

Eesti keele õppega seonduvat on juhtkonna koosolekutel⁹⁷ käsitletud. Protokollidest selgub, et on antud ülevaade tegevustest väljalangevuse vähendamiseks, kuid arutelu ja otsuseid

⁹⁵ ÕKE, p 29.9.1.3.1.

⁹⁶ EHIS, väljavõte 10.11.2023.

⁹⁷ Juhtkonna 26.09.2023 koosoleku protokoll nr 1-5/23/8; 26.03.2024 nr 1-5/24/3.

protokollid ei kajasta. Ülevaates⁹⁸ on toodud välja, et valikaines „Eesti keele lisaõpe väljalangemise ennetamiseks“ alustas 34 õppijat ning see toimus ajavahemikul september 2023 kuni märts 2024. Seisuga 25.03.2024 rakendati tugimeetmena täiendavat eesti keele õpet 33 õpilasele.

Õppedirektori sõnul testis õpilased ära eesti keele õpetaja ning moodustati kaks õpperühma. Õppe maht oli 130 õppetundi I õppeaastal. Käesoleva õppeaasta lisaõppe vajadus selgub lähiajal. Direktor lisas, et koolis on juurutatud kaks kutsevaliku õppekava, sh eesti keele lisaõppe pakkumine õpilastele.

Vestluses õpilasega, kes alustas 2023. aastal õpinguid hooldustöötaja töökohapõhises õppes (HT_2023_TKP-Hooldustöötaja), selgus, et kuigi õppekavas oli kirjas, et õpe toimub eesti keeles, olevat see toimunud eelmisel õppeaastal vene keeles. Õpilase sõnul on lubatud, et 2024/2025. õppeaastal toimuvad õpinguid eesti keeles.

Direktori sõnul ta täpsustab asjaolusid ja võtab antud õpperühma õppekorralduse vaatluse alla.

Tabel 3. Toevajadusega (õpingute alustamiseks ebapiisav eesti keele oskus) õpilaste arv õppeaastal 2024/2025 valimi õppekavades.

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühm	Õpilaste arv	Õpilaste arv, kes on lõpetanud muu õppekeelega kooli	Toevajadusega õpilaste arv
Kokk	131719	K24	33	2	5
Kokk	131719	K23	18	7	8
Veokorraldaja-logistik	215903	VKL24	16	4	6

Allikas: EHISE andmed seisuga 10.09.2024

3.1.2. Järelevalves vaadeldi nelja valimi õpperühmade õppetundi. Tunnid toimusid eesti keeles, vene keelt õpetajad ei kasutanud, õpilased kasutasid omavahelises suhtluses vene keelt vähesel määral. Tunnivaatlustele andis tagasisidet õppedirektor, kes varasemalt ei ole õppetunde külastanud ja õpetajatele tagasisidet andnud, sest õppetundide vaatlejaks on olnud kvaliteedispetsialist, kes on töölt lahkunud. Tagasiside õpetajatele oli positiivne, kuid liiga üldine, et toetada õpetaja arengut, nt ei juhitud õpetajate tähelepanu, et sõnastada tunni alguses tunni eesmärk, mis võimaldaks tunni lõppedes analüüsida püstitatud eesmärgi täitmist. Osades vaadeldud tundides domineeris õpetaja tegevus, õpilasi aktiivselt õppeprotsessi ei kaasatud ning seega ei nähtunud, kas õpilased omandasid tunnis õpitu ja mil määral said muu kodukeelega õpilased käsitletud teemast aru või kas nende keeleoskus on õpinguteks piisav.

Vaadeldud ainetundide õpetajate sõnul ei ole muu kodukeelega õpilaste integreerimine eesti õpperühmadesse toonud kaasa muudatusi õppekorralduses. Õpilastel on võimalik saada konsultatsioone, kõigil õpetajatel on kindlad konsultatsiooniajad ning lisaks on võimalik saada kokkuleppel lisakonsultatsioone. Õpilased kinnitasid, et neil on piisavalt võimalusi saada konsultatsioone ja õpetaja abi, kui tekivad õpilüngad või -raskused. Õpilased töid esile, et sotsiaalpedagoog on alati toetav, kui on vaja abi või nõu.

⁹⁸ Juhtkonna 26.03.2024 koosoleku protokoll nr 1-5/23/3, lisa 1.

3.1.3. ÕKE⁹⁹ sätestab, et õppetööst puudumise ja hilinemise kohta peab õpetaja tegema vastava märke iga õppetunni kohta õppetöö päevikusse. Sissekanded tuleb teha tunni toimumise ajal. Kui õpilane on hilineanud rohkem kui 15 minutit, märgitakse ta puudujaks.

Vaadeldud õppetundides oli palju puudujaid, nt õppetunnist mikromaailm ja aine ehitus (K24) osales tunnis 35 õpilasest 19, matemaatikas (VKL23) osales tunnis 16 õpilasest 8. Õpilaste puudumiste kohta õpetaja tunnis sissekandeid ei teinud.

Vestlusel õpetajatega õpetajad tunnistasid, et unustasid sissekanded tunni ajal tegemata, aga tegid need peale tunde.

Tahvli andmete kontrollimisel¹⁰⁰ selgus, et õppetunnist mikromaailm ja aine ehitus (K24) oli puudujaks märgitud 10 õpilast. Seega 6 õpilase puhul oli märke puudumise kohta tegemata. Õppetunnist matemaatika (VKL23) oli puudujaks märgitud 5 õpilast, 3 õpilase puhul oli märke puudumise kohta tegemata.

3.2.Õppe tulemuslikkuse hindamine

KutÕS¹⁰¹ sätestab, et koolis viiakse läbi sisehindamist. Sisehindamine peab olema pidev protsess, mille eesmärk on tagada õppijate arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Kooli sisehindamisel analüüsitakse sisehindamise eesmärgist lähtuvalt õppekasvatustööd ja juhtimist ning hinnatakse nende tulemuslikkust. Sisehindamine on kooli arengukava koostamise ja kvaliteedi hindamise sisendiks.

Kooli arengukava on pidaja kinnitanud¹⁰². Arengukava tegevuskavas on eesmärgiks seatud, et õppija, sh HEV-õppija õpivõimalused on mitmekesised ja kättesaadavad ning toetavad digi- ja rohepöoret. Mõõdikuna on toodud välja, et HEV-õppijate osakaal õppijatest on minimaalselt 5% ning tegevussuunana on märgitud HEV meeskonna võimestamine ja võimekuse kasvatamine ning HEV-õppija kiire märkamise ja kohanemise tugiteenuse tagamine. Puuduvad konkreetsete tegevused, mida planeeritakse teha, seega on keeruline hinnata liikumist soovitud suunas. Eestikeelse õppe osas ei ole eesmärke, mõõdikuid ja tegevussuundi määratletud.

Arengukavas kehtestatu kohaselt arengukava seiratakse ja vajadusel uuendatakse kord aastas. Tulemuslikkuse hindamine toimub enne uue õppeaasta algust. Arengukava perioodi viimase aasta jooksul viiakse läbi sisehindamine, mis on aluseks arengukava uuendamisele. Arengukava ülevaatamist ja uuendamist korraldab kooli juhtkond, kaasates sellesse protsessi koolipere.

Direktori sõnul hinnatakse kooli tulemuslikkust tulemusnäitajate põhjal. Arengukava läbivaatamise seminar toimub igal aastal ning jooksvatesse tegevusplaanidesse tehakse selle alusel muudatused. Väljalangevus kutsekeskhariduses on kooli suurim probleem. Koolis on rakendatud täiendavat eesti keele õpet ja kutsevaliku õppekava, lisaks õpe valikainete raames. Käesolevast õppeaastast on tööle võetud kutsevaliku õpetaja, kes viib läbi eesti keele lisaõpet.

⁹⁹ ÕKE, p 32.2.

¹⁰⁰ Tahvel, väljavõte 30.09.2024.

¹⁰¹ KutÕS, § 19 lg-d 1 ja 2.

¹⁰² Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna juhataja 02.12.2022 otsus nr 1.1-5/22/19 „Valgamaa Kutseõppekeskuse arengukava 2022–2025 kinnitamine“.

Kvaliteedi hindamise aruandes¹⁰³ on toodud välja, et õpetajate tegevust hinnatakse kooli sisehindamise raames kvaliteedispetsialisti poolt tunnivaatluste vormis. Komisjoni hinnangul võiks tunnivaatluste tulemusi isikustamata kujul rohkemate õpetajate ja kolleegidega jagada, et tundides kasutatud head praktikad leiaks rohkem kasutust.

Sisehindamist on koolis tehtud. On koostatud sisehindamise kokkuvõtted, sh ülevaated¹⁰⁴ ka õppetundide vaatlustest. 2023/2024. õppeaastal on vaadeldud 37 õpetaja tundi, kokku 304 tunnivaatlust. Välja on toodud tähelepanekud ja arenguruum, nt et eesti keele oskus peab võimaldama ilma tõlkeprogrammiga õppetöös osaleda, kuid milliseid tegevusi planeeritakse tehtud järeldustest tulenevalt, välja toodud ei ole.

Kvaliteedi hindamise järgselt on koostatud tegevusplaanid¹⁰⁵ aastateks 2021–2024, kus on määratletud parendustegevused, tähtsajad, väärtus/tulemus, vastutaja, väärtuse/tulemuse analüüs, eelarve. Tegevusplaanide arutelud on toimunud kooli nõukogu koosolekul¹⁰⁶, kuid koosoleku protokollid kajastavad vaid otsust kiita kvaliteedihindamise parendusplaanid¹⁰⁷ heaks, arutelu protokollid ei kajasta.

Direktori sõnul arutatakse parendusplaanid koolis läbi kaks korda aastas, vastutavad juhtõpetajad. Arutelud kajastatakse valdkonna arenduskoosoleku protokollides. Arenduskoosolekud toimuvad kord kuus.

Kvaliteedi hindamine¹⁰⁸ majutamise ja toitlustamise õppekavarühmas on viidud läbi aastal 2022. Hindamisaruandes¹⁰⁹ on toodud välja ülevaade õppekavadel õppijate arvudest, sh vastuvõetud õppijatest ning õpingud lõpetanud õppijatest. Ülevaatest selgub, et õppekaval kokk (kood 1341719) on enam kui pooled õpilased õppeperioodi jooksul langenud välja (tabel 4).

Tabel 4. Ülevaade õppijate arvudest 2018–2021.

Õppeaasta	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Vastuvõetud õppijad/lõpetanud õppijad	24/14	13/7	24/11

Allikas: Kutseõppe kvaliteedi hindamisaruanne

Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal on koolis läbi aastate olnud Eesti kutseõppeasutuste keskmisest madalam, lisaks on see osakaal ühtlaselt langenud (joonis 1). Viimasel kolmel aastal on nominaalajaga lõpetajaid vaid ligikaudu kolmandik kõigist õppima asunuist.

¹⁰³ Kutseõppe kvaliteedi hindamine. Valgamaa Kutseõppekeskus, majutamise ja toitlustamise õppekavarühma hindamisaruanne, 2022. https://haka.ee/wp-content/uploads/4_VALGAMAA-KOK_MT_hindamisaruanne_loplik.pdf, lk 22.

¹⁰⁴ Kooli nõukogu 11.06.2024 koosoleku protokoll nr 1-5/24/6.

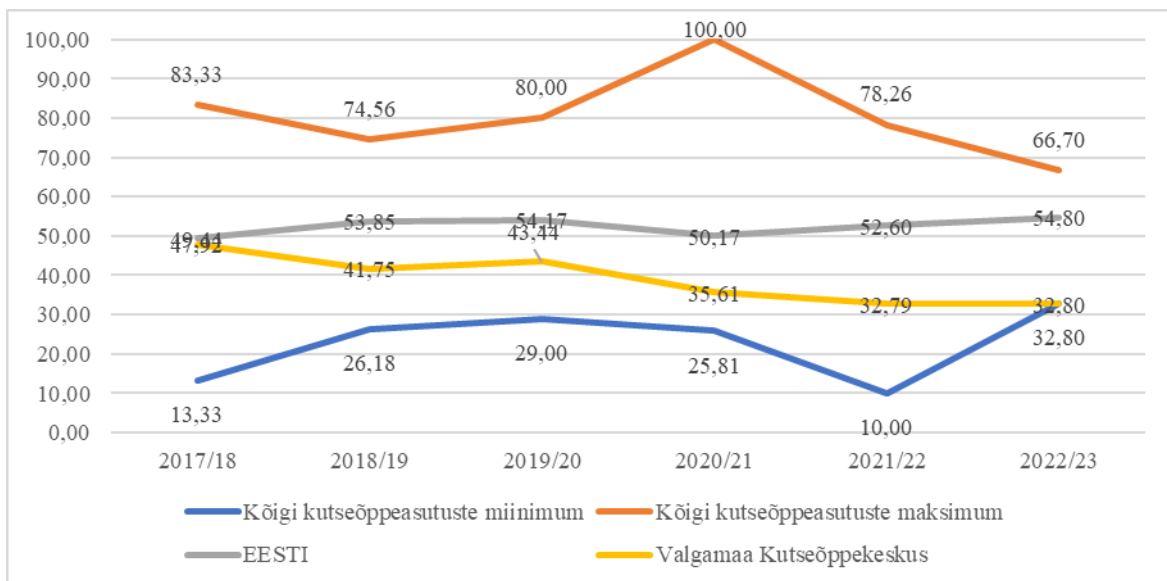
¹⁰⁵ Lisa 4. Transporditeenused, kvaliteedi hindamise järgne tegevusplaan 2021–2024. Lisa 7. Kvaliteedi hindamise järgne tegevusplaan, õppekavarühm: majutamine ja toitlustamine.

¹⁰⁶ Kooli nõukogu 31.08.2023 koosoleku protokoll nr 1-3/23/14; 09.01.2024 koosoleku protokoll nr 1-3/24/1.

¹⁰⁷ Ehituse valdkonna ÕKR kvaliteedihindamise aruanne. Tervise ja hea olu valdkonda de ÕKRide parendusplaanide täitmise kinnitamine. Majutuse ja toitlustuse ÕKR kvaliteedihindamise parendusplaanide kinnitamine.

¹⁰⁸ Kutseõppe kvaliteedi hindamine. Valgamaa Kutseõppekeskus, majutamise ja toitlustamise õppekavarühma hindamisaruanne, 2022. https://haka.ee/wp-content/uploads/4_VALGAMAA-KOK_MT_hindamisaruanne_loplik.pdf.

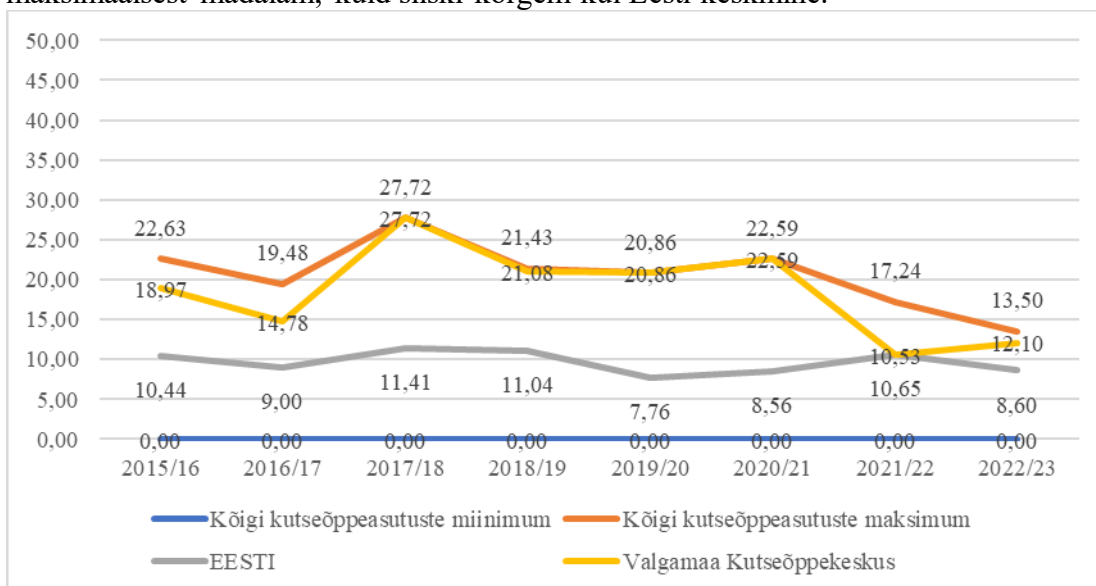
¹⁰⁹ Kutseõppe kvaliteedi hindamine. Valgamaa Kutseõppekeskus, majutamise ja toitlustamise õppekavarühma hindamisaruanne, 2022. https://haka.ee/wp-content/uploads/4_VALGAMAA-KOK_MT_hindamisaruanne_loplik.pdf, lk 8.

Joonis 1. Kutsekeskhariduse nominaalajaga lõpetajate osakaal, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kutsekeskharidusest esimesel aastal väljalangenute osakaal oli palju aastaid Eesti kõigi kutseõppeasutuste maksimaalne (joonis 2). Viimasel paaril aastal on see olnud Eesti maksimaalsest madalam, kuid siiski kõrgem kui Eesti keskmine.

Joonis 2. Väljalangejate osakaal kutsekeskhariduses esimesel aastal, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Koolis on kutsekeskhariduse õppest väljalangevusega ning nominaalajaga lõpetamisega probleemid laiemad kui ainult koka õppekaval.

Valimis olnud õppekaval kokk (K23) alustas eelmisel õppeaastal õpinguid 24 õpilast, järelvalve ajal seisuga 02.10.2024 oli õpilasi 18. Seega on 6 (30%) õpilast nimekirjast välja arvatud.

Õppekavale veokorraldaja-logistik (VKL23) võeti vastu 22 õpilast, järelvalve ajal seisuga 02.10.2024 oli õpilasi 16. Seega on 6 (27%) õpilast nimekirjast välja arvatud.

Direktori sõnul on paljud õpilaste lahkumised seotud inimeste väljarändega piirkonnast. Kooli võetakse vastu kõik õpilased, konkurssi ei ole. Käesoleval aastal avati mootorsõidukitehniku õppekaval kaks õppegrupp, kuna oli palju õppida soovijaid. Koolis ei praktiseerita enam õpilaskandidaatide teisele erialale ümbersuunamist, sest kui õpilane läheb vastumeelsele erialale, on suur tõenäosus välja langeda. Kuna kutsekeskharidus muutub järjest aktuaalsemaks, plaanitakse koolis suurendada ka tugispetsialistide osakaalu. Konkreetsem plaan väljalangevuse vähendamiseks koostati 2022. aasta sügisel ning täitmist seiratakse juhtkonna koosolekul vähemalt kaks korda poolaastas. Õppedirektor lisas, et kuna kõik õpilased võetakse vastu, on suurendatud vastuvõtuvestlustel tugipersonali osa, et õpilaste toevajadus saaks juba vastuvõtul välja selgitatud. Vestlustel osalenud õpetajate sõnul on väljalangevuse suurim põhjus õpilaste puudumine õppetööst.

3.3. Ettepanekud direktorile

- 3.3.1.** Tagada õpilaste puudumiste arvestus vastavalt kooli nõukogus kinnitatud kooli õppekorralduseeskirjale ning kontrollida süsteemselt puudumiste arvestuse vastavust tegelikule olukorrale.
- 3.3.2.** Analüüsida õpilaste puudumise põhjuseid ja rakendada meetmeid puudumiste vähendamiseks.
- 3.3.3.** Analüüsida koolist väljalangevuse põhjuseid ning rakendada täiendavaid meetmeid väljalangevuse vähendamiseks.

4. Õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele ning töötajate professionaalse arengu toetamine

4.1. Õppekasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Järelevalves oli vaatluse all õppekasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja EHISE andmete õigsus õppeaastatel 2023/2024 ja 2024/2025, kontrolliti andmeid EHISes¹¹⁰ ning koolis kohapeal 30.09.2024.

2023/2024. õppeaastal olid EHISesse kantud andmed 71 õppekasvatusala töötaja kohta, neist 13 üldharidusainete õpetajat, 55 kutseõpetajat, direktor, õppedirektor ja sotsiaalpedagoog.

Seisuga 10.09.2024 olid EHISesse kantud andmed 53 õppekasvatusala töötaja kohta. Kolm õppekasvatusala töötajat töötasid kahel ametikohtal (sotsiaalpedagoog 0,5, õpetaja 0,5 koormusega; sotsiaalpedagoog 0,5, kutseõpetaja 0,5 koormusega; õpetaja 0,3, kutseõpetaja 0,5 koormusega). Ametikohtade põhiselt oli koolis 15 üldharidusainete õpetajat, 36 kutseõpetajat, direktor, õppedirektor, psühholoog ja 2 sotsiaalpedagoogi.

Järelevalves selgus, et neli kutseõpetajat töötasid ka üldharidusainete õpetajana, seega oli üldharidusainete õpetajaid tegelikult 19.

4.1.1. KutÕS¹¹¹ sätestab, et õpetaja suhtes kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid. Kutseõpetajate suhtes kohaldatavad nõuded on kehtestatud kutsestandardis. Kutseõpetaja kutsestandardi madalaimale tasemele vastavaid õpetajaid ei tohi koolis olla üle 20 protsendi.

2023/2024. õppeaastal oli üldharidusainete õpetajaid 13, neist kvalifikatsioon vastas nõuetele 7 (54%) õpetajal.

¹¹⁰ EHIS, väljavõtted 03.07.2024; 10.09.2024.

¹¹¹ KutÕS, § 39 lg 3.

Seisuga 10.09.2024¹¹² oli üldharidusainete õpetajaid 15, neist kvalifikatsioon vastas nõuetele 7 (47%) õpetajal. Kehtestatud nõuetele ei vastanud kvalifikatsioon järgmistel õpetajatel.

- 1) Õpetaja (ajalugu, koormus 0,25) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.12.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 01.09.2022. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.
- 2) Õpetaja (saksa keel, koormus 0,08) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.12.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 01.02.2023. Eesti ENIC/NARIC Keskuse tunnustus puudus. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.
- 3) Õpetaja (uurimistöö alused, koormus 0,5) – puudub õpetajakutse. Töötaja kvalifikatsioon on EHISes märgitud vastavaks, sõlmitud tähtajatu tööleping 12.08.2024.
Direktori sõnul on sõlmitud tähtajatu tööleping põhjusel, et töötaja kvalifikatsioon sotsiaalpedagoogina vastab kehtestatud nõuetele ning edaspidi on plaanis viia töötaja 1,0 ametikohaga sotsiaalpedagoogiks.
- 4) Õpetaja (ajalugu, ühiskonnaõpetus, koormus 0,17) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.12.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 01.09.2022. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.
- 5) Õpetaja (kunst, koormus 0,1) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.12.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 04.09.2023. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.
- 6) Õpetaja (inimeseõpetus, perekonnaõpetus, koormus 0,08) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.06.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 04.09.2023. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.
- 7) Õpetaja (muusika, koormus 0,14) – puudub õpetajakutse. Töötaja kvalifikatsioon ei ole EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajaline muu leping 02.09.–20.12.2024.
- 8) Õpetaja (erialane võõrkeel, logistika erialane võõrkeel, õpitee ja töö muutuv keskkonnas, võõrkeel, koormus 0,7) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, sõlmitud tähtajaline tööleping 21.08.2024–20.06.2025. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud.

Järelevalves selgus, et EHISes on märgitud kõik statsionaarses õppes õpetavad õpetajad kutseõpetajateks ning üldharidusainete õpetajatena on märgitud mittestatsionaarses õppes õpetavad õpetajad. Õpetajatega koolil lepingut sõlmitud ei ole, leping¹¹³ on sõlmitud MTÜga Digiõps.

Järelevalves selgus, et neli õpetajat, kes EHISE andmetel on kutseõpetajad, töötasid ka üldharidusainete õpetajatena, neist kõigi kvalifikatsioon vastas nõuetele. Seega vastab üldharidusainete 19 õpetajast kvalifikatsioon nõuetele 11-l (58%). Kvalifikatsioon vastab nõuetele kõigil neljal kutsekeskhariduse taseme õppekavade üldharidusainete õpetajal.

2023/2024. õppeaastal oli kutseõpetajaid 55, neist 12 (22%) omasid kesk- või kutsekeskharidust.

Seisuga 10.09.2024 oli kutseõpetajaid 36, neist 6 (17%) omasid kesk- või kutsekeskharidust.

- 1) Kutseõpetaja (klaasitööd, kliimaseadmed ja nende käitlemine, mootorsõiduki kere ja sisustuse hooldus ja remont, plastdetailide töötlemine ja remont, sõiduautehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). Õpetaja kvalifikatsioon on EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajatu tööleping. Töötab alates 24.08.2015.

¹¹² EHIS, väljavõte 10.09.2024.

¹¹³ MTÜ Digiõps ja Valgamaa Kutseõppekeskuse leping, sõlmitud 06.07.2022; lepingu lisa 8, allkirjastatud 02.10.2024.

- 2) Kutseõpetaja (autoerialade alusõpingud, mootorsõiduki juhtimisseadmete ja veermiku hooldus ja remont, mootorsõiduki kere ja sisustuse hooldus ja remont, sõiduautotehnika hooldamine ja remont, koormus 1,0). Õpetaja kvalifikatsioon ei olnud EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajaline tööleping 03.10.2022–03.10.2025. Õpetaja õpib Tallinna Ülikoolis kutseõpetajaks.
- 3) Kutseõpetaja (maalritööriistad ja -seadmed ning -materjalid, rattakoobaste, rehvide, velgede ja uksevahede puhastamine ja hooldamine, sõiduauto rehvide õhutiheduse kontroll ja taastamine, sõiduki mootoriruumi puhastamine ja pindade hooldamine, sõiduki põhjapesu, sõiduki rattakoopas asuvate sõlmede seisukorra kontrollimine, sõiduki sisustuse ja pinnakatete puhastamine ja hooldamine, koormus 0,6). Õpetaja kvalifikatsioon on EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud käsundusleping 09.09.–20.12.2024.
Direktori sõnul on tegemist töömahu ajutise suurenemisega.
- 4) Kutseõpetaja (müüritisküttesüsteemide ehitamine, tootja vastutusega valmiskütteseadmete paigaldamine, koormus 0,5). Õpetaja kvalifikatsioon ei ole EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajaline tööleping 02.09.–20.12.2024. Töötab alates 23.01.2017.
- 5) Kutseõpetaja (abikoka praktilise töö alused, grillimine ja BBQ, praktiline töö restoranis, toiduvalmistamine, koormus 1,0). Õpetaja kvalifikatsioon on EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajatu tööleping 01.10.2016.
- 6) Kutseõpetaja (korpusmööbli valmistamine ja paigaldamine, mööbli ja puittoodete joonestamine, sissejuhatus kutse- ja erialastesse kompetentsidesse, puittoodete parandamine, koormus 1,0). Õpetaja kvalifikatsioon on EHISes vastavaks märgitud, sõlmitud tähtajatu tööleping 14.08.2017.

4.1.2. Tugispetsialisti suhtes kohaldatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses¹¹⁴ kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid.

2023/2024. õppeaastal töötas EHISes¹¹⁵ andmetel koolis üks tugispetsialist – sotsiaalpedagoog, kelle kvalifikatsioon ei vastanud kehtestatud nõuetele. Õpetaja omandas nõutava kvalifikatsiooni 29.05.2024.

Järelevalves selgus, et sotsiaalpedagoogina 0,5 ametikohaga töötas ka kutseõpetaja, kelle andmed sotsiaalpedagoogina töötamise kohta EHISes ei kajastunud, kuid kelle kvalifikatsioon vastas nõuetele. Järelevalve ajal töötas koolis kolm sotsiaalpedagoogi, neist kaks 0,5 ja üks 1,0 ametikohaga ning psühholoog 0,25 ametikohaga. Kõigi kvalifikatsioon vastab nõuetele.

4.1.3. KutÕS¹¹⁶ sätestab, et koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtudes olema piisav, et tagada õppekavas määratud õpieesmärkide ja ülesannete täitmine ning õpiväljundite saavutamine.

Koolis oli üldharidusainete õpetajaid 19, neist kvalifikatsioon vastas nõuetele 11 (58%) õpetajal, kutseõpetajaid oli 36, neist 6 (17%) omasid kesk- või kutsekeskharidust. Direktori, õppedirektori ja tugispetsialistide kvalifikatsioon vastas nõuetele. Koolis ei ole tagatud kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu piisavus.

¹¹⁴ KutÕS, § 39 lg 4.

¹¹⁵ EHIS, väljavõte 03.07.2024.

¹¹⁶ KutÕS, § 39 lg 3.

4.1.4. Kutseõppeasutused peavad esitama¹¹⁷ õpetajate ja akadeemiliste töötajate kohta andmed õpetajate ja akadeemiliste töötajate alamregistrisse õpetaja ja akadeemilise töötajana tööle asumise, töölt lahkumise või muude §-s 18 toodud andmete muutumise päeval, välja arvatud iga aasta septembris, kui nimetatud andmed esitatakse viie tööpäeva jooksul, ning välja arvatud § 18 lõike 3 punktides 15, 15¹ ja 16 toodud andmed, mis esitatakse kord aastas 10. novembriks.

EHISe¹¹⁸ andmete kontrollimisel selgus, et EHISes kajastusid kooli töötajate nimekirjas andmed 36 õppekasvatusala töötaja kohta, kelle tähtajaline leping oli lõppenud. Kool peab õpetajate lepingud lõpetama, vajutades EHISes nuppu "Lõpeta leping". Ainult siis kantakse ametikoha andmed arhiivi ning need andmed muutuvad edaspidi muutmatuks. Kuna EHIS ei kanna neid andmeid automaatselt arhiivi, tuleb iga õpetaja leping käsitsi lõpetada.

4.1.5. KutÕSi¹¹⁹ kohaselt määratakse töötajate tööülesanded ja -kohustused kindlaks ametijuhendi ja töölepinguga ning direktor sõlmib töötajatega töölepingud.

2023/2024. õppeaastal oli direktor sõlminud 71st õppekasvatusala töötajast tähtajalised lepingud 36 töötajaga, neist käsunduslepingud olid sõlmitud 25 töötajaga ning muud lepingud¹²⁰ 10 töötajaga. 36st tähtajalise lepinguga töötajast 26 kvalifikatsioon vastas nõuetele.

Seisuga 10.09.2024¹²¹ olid sõlmitud tähtajalised lepingud kuue õppekasvatusala töötajaga, kelle kvalifikatsioon vastas seaduses sätestatud nõuetele.

- 1) Õpetaja (vene keel, koormus 0,32) – kvalifikatsioon vastab nõuetele, sõlmitud tähtajaline tööleping 04.09.2023–21.06.2024. EHISes on kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Õpetajaga on sõlmitud tähtajaline muu leping (vene keel, koormus 0,25) perioodiks 02.09.–20.12.2024. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 01.09.2022.
- 2) Kutseõpetaja (ehitise konstruktsioonide puhastamine, erialane võõrkeel, kehaline kasvatus, kinnisvarahooldaja alusteadmised, krundi heakord ja haljastus, küttesüsteemide ja soojasõlmede tehnohooldus, sisepuhastus- ja koristustööd, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemide hooldamine, õpitee ja töö muutuv keskkonnas, koormus 1,0) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 02.09.2024–20.06.2025. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Töötab koolis tähtajaliste lepingutega alates 01.09.2022. Direktori sõnul on loetud kvalifikatsioon mittevastavaks põhjusel, et töötaja erialased kompetentsid ei ole piisavad.
- 3) Kutseõpetaja (abivajaja arendamine, juhendamine ja aktiveerimine, hooldustoimingud, hoolivuse väärtustamine abivajaja hoolduses, töö erivajadusega inimesega, koormus 1,0) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 02.09.2024–20.06.2025. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Direktori sõnul on loetud kvalifikatsioon mittevastavaks põhjusel, et töötaja erialased kompetentsid ei ole piisavad. Töötajal puudub eelnev töökogemus.
- 4) Psühholoog (koormus 0,25) – kvalifikatsioon vastab nõuetele, EHISes on kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Sõlmitud on käsundusleping 03.06.2024–20.06.2025.

¹¹⁷ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määrus nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“, § 22 lg 2.

¹¹⁸ EHIS, väljavõte 03.07.2024.

¹¹⁹ KutÕS, § 37 lg-d 1, 2.

¹²⁰ EHIS, väljavõte 03.07.2024.

¹²¹ EHIS, väljavõtted 03.07.2024; 10.09.2024.

Järelevalves selgus, et leping on sõlmitud Rahupesake OÜga. Lepingu esemeks on kuni 200 tunni mahus psühholoogi teenuse osutamine, mida käsundisaaja kohustub osutama vastavalt lepingus ja lepingu lisades märgitud tingimustele.

- 5) Kutseõpetaja (koormus 0,2) – sõlmitud on tähtajaline tööleping 31.01.2024–31.01.2025. EHISes ei ole kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Direktori sõnul on loetud kvalifikatsioon mittevastavaks põhjusel, et töötaja erialased kompetentsid ei ole piisavad.
- 6) Kutseõpetaja (abikoka praktilise töö alused, majutamise ja toitlustamise valdkonna alused, teeninduse alused, toitlustamise alused, õpioskuste kujundamine, koormus 0,6) – sõlmitud on käsundusleping 02.09.–20.12.2024. EHISes on kvalifikatsioon vastavaks märgitud. Direktori sõnul on tähtajaline leping sõlmitud seoses töömahu ajutise suurendamisega.

19 üldharidusaine õpetajast 12 õpetajaga sõlmiti lepingud MTÜ Digiõps¹²² kaudu järelevalve ajal tagasiulatuvalt algusega 01.09.2024. Seega olid kanded EHISesse¹²³ tehtud enne lepingu sõlmimist.

Kooli ja MTÜ Digiõps vahel sõlmitud lepingutest ilmneb, et 11 õpetajaga on sõlmitud leping perioodiks 26.08.2024–30.06.2025, ühe õpetajaga perioodiks 26.08.2024–31.08.2025. Lepingu erinevad osad on vastuolulised, sätestades lepingu preambulas lepingu pikkuseks perioodi 01.09.2024–20.12.2024, kuid määratledes õpetaja töö kestvuseks perioodi 26.08.2024–30.06.2025 või 26.08.2024–31.08.2025 (mõne erandiga, nt punktis 5 on aastaks 202). Seega ei ole selge, mis perioodiks pooled kohustused on võtnud.

Lepingust selgub, et sellega vahendab MTÜ Digiõps digiõpetaja vahendamise teenust. Tulenevalt lepingu lisast on MTÜ sõlminud õpetajatega käsunduslepingud. KutÕSi¹²⁴ kohaselt sõlmitakse õpetajatega töölepingud. Kuivõrd MTÜga sõlmitud leping ning MTÜ ja õpetajate vahel sõlmitud lepingud ei ole töölepingud, ei vasta lepingud KutÕSi nõudele.

KutÕSi¹²⁵ järgi kohaldatakse õpetajale PGSi¹²⁶ kehtestatud kvalifikatsiooninõudeid. Viidatud PGSi sättest tulenevalt on põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõudeks magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. MTÜ-ga sõlmitud lepingu punkti 2.5 järgi ei võta MTÜ endale kohustust tagada kvalifikatsiooninõudele vastavaid õpetajaid, samuti ei selgu õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavus lepingu lisas. Eeltoodust tulenevalt ei ole tagatud õpetajate kvalifikatsiooni vastavus seaduse nõuetele.

Direktori selgitusel on lepingud MTÜga Digiõps sõlmitud põhjusel, et antud õpetajad töötavad veebi vahendusel ja Digiõppe õppekeskkonna kaudu.

Valikainete andmiseks on koolil sõlmitud koostööleping Edumus Education OÜ-ga¹²⁷. Lepingu järgi tagab Edumus Education OÜ õpilastele juurdepääsu platvormile, millel õpetajad pakuvad erinevaid veebikursusi. Lepingus ei ole määratletud, milliseid aineid seal pakutakse ega ka, kas

¹²² MTÜ Digiõps ja Valgamaa Kutseõppekeskuse leping, sõlmitud 06.07.2022; lepingu lisa 8, allkirjastatud 02.10.2024.

¹²³ EHIS, väljavõte 10.09.2024.

¹²⁴ KutÕS, § 36 lg 1, § 37 lg 1, § 38 lg 1 ja § 39 lg 9.

¹²⁵ KutÕS, § 39 lg 3, esimene lause.

¹²⁶ PGS, § 74¹ lg 4.

¹²⁷ Valgamaa Kutseõppekeskuse ja Edumus Education OÜ leping, sõlmitud 30.05.2024.

õpetajad, kes platvormil veebikursusi pakuvad, vastavad KutÕSis¹²⁸ ja PGSis¹²⁹ esitatud kvalifikatsiooninõuetele. Neid teemasid ei käsitleta ka üldtingimustes, millele lepingus on viidatud. Seega ei ole koolil võimalik kontrollida, kas õppeained, mida õpilased platvormi vahendusel võtavad, vastavad nende kooli õppekavale. Lepingu järgi tekib haridusteenuse leping konkreetsele õpilasele haridusteenuse osutamiseks õpetaja ja kooli vahel. Kuna õpetajatega tuleb sõlmida töölepingud, ei vasta haridusteenuse osutamise leping vorminõuetele. Lisaks ei ole selle lepinguga tagatud, et õppeaineid viivad läbi kvalifikatsiooninõuetele vastavad õpetajad.

Direktori sõnul ei ole õpilased käesoleval õppeaastal teinud valikuid Edumuse poolt pakutavate kursuste seast, aga õpilastele on loodud valikuvõimalus.

Koolipsühholoogi teenuse osutamiseks on sõlmitud käsundusleping Rahupesake OÜ-ga. Lepingust ei tulene, et tegemist on just õpilastele teenuse osutamisega. Tulenevalt KutÕSist¹³⁰ sõlmitakse tugispetsialistidega töölepingud. OÜ-ga on sõlmitud käsundusleping, mis ei vasta vorminõudele. KutÕSi¹³¹ järgi kohaldatakse tugispetsialisti suhtes PGSis¹³² sätestatud kvalifikatsiooninõudeid. PGSi¹³³ järgi on koolipsühholoogi kvalifikatsiooninõudeks erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. OÜ-ga sõlmitud käsunduslepingu järgi ei ole OÜ-l kohustust tagada psühholoogi teenuse osutamist kvalifikatsiooninõuetele vastava koolipsühholoogi poolt. Samuti ei ole lepingus infot inimese kohta, kes teenust osutab, nii et kool ei saa kontrollida teenuse osutaja nõuetele vastavust. Eeltoodust tulenevalt ei ole OÜ-ga sõlmitud lepinguga psühholoogi teenus vormiliselt tagatud.

Käsundusleping oli sõlmitud kuue õppekasvatusala töötajaga, neist viiega pooleks aastaks ja ühega õppeaastaks. Kokku oli seisuga 10.09.2024 tähtajalised lepingud sõlmitud 53 töötajast 24 töötajaga. Perioodil 11.09.–17.10.2024 on sõlmitud¹³⁴ kutseõpetajatega täiendavalt 13 tähtajalist lepingut.

Seisuga 12.09.2024 olid EHISesse kantud andmed 56 õppekasvatusala töötaja kohta, neist 51 õpetajat ja kutseõpetajat. EHISe¹³⁵ andmetest nähtub, et õpetajatega on sõlmitud varasemaid lepinguid, sh nii lühiajalisi (alla ühe õppeaasta) kui pikaajalisi. Viimasel paaril õppeaastal on kasvanud alla üheaastaste lepingute arv. Neist 20-l on kehtiv leping selles koolis esimene leping (tabel 5).

36-l õppekasvatusala töötajal on olnud samas koolis varem vähemalt 1 leping, sh 6-l on olnud 1 leping, 17-l 2 lepingut ning ülejäänutel vähemalt 3, maksimaalselt 8 lepingut (enamus neist kuni üheaastased).

¹²⁸ KutÕS, § 39 lg 3.

¹²⁹ PGS, § 74¹ lg 4.

¹³⁰ KutÕS, § 37 lg 1, § 38 lg 1.

¹³¹ KutÕS, § 39 lg 4.

¹³² PGS, § 74¹ lg-d 7–10.

¹³³ PGS, § 74¹ lg 8.

¹³⁴ EHIS, väljavõte 17.10.2024.

¹³⁵ EHIS, väljavõte 12.09.2024.

Tabel 5. Õppekasvatusala töötajate töölepingute tähtajad aastates.

Lepingu pikkus ¹³⁶	alla 1	1–2	2–3	3–5	5–10	üle 10	Kokku
Kõik õppekasvatusala töötajad	28	7	2	5	11	3	56
... kellel on selles koolis esimene leping	4	2	1	3	9	1	20
... kellel on olnud samas koolis varem lepinguid	24	5	1	2	2	2	36

Allikas: EHIS

Tabel 6. Õpetajate ja kutseõpetajate töölepingute tähtajad aastates.

Lepingu pikkus	alla 1	1–2	2–3	3–5	5–10	üle 10	Kokku
Õpetajaid* kokku	27	5	2	4	11	2	51
Õpetajaid, kellel on selles koolis esimene leping	4	0	1	2	9	0	16
Õpetajaid, kellel on olnud samas koolis varem lepinguid	23	5	1	2	2	2	35

*Õpetajad, kutseõpetajad

Allikas: EHIS

2023/2024. õppeaastal lõppes 61-l õppekasvatusala töötajal õppeaasta jooksul vähemalt 1 leping, neist 24 töötasid ka seisuga 12.09.2024. 15-l lõppes 2 lepingut, ühel 3 ja ühel 4, ülejäänutel 1. Neist, kes seisuga 12.09.2024 ei töötanud (37), oli vaid 4 selliseid, kel oli vähemalt kaheaastane leping, 33-l oli vähem kui aasta pikkune leping.

Koolis on tähtajaliselt töötavate õpetajate osakaal suur. Mitmete õpetajatega on sõlmitud tähtajalisi lepinguid mitmel järjestikusel aastal.

Kvaliteedi hindamise aruandes¹³⁷ on toodud välja, et õpetajaskonna liikmete sagedas vahetumine esitab väljakutseid omavahelisele koostööle ning võib sellega seada löögi alla õppekava arenduse järjepidevuse, aga ka õppetöö ühtlase kvaliteedi ning stabiilsuse. Õpetajaskonna vahetumine on suur. Komisjon soovitas õpetajaskonna volavuse vähendamiseks määratleda selgemad ja püsivamad tööülesanded ja rollid, mis aitaks igal õpetajal läbi erinevate õppeaastate arendada kindlaid kompetentse, mis omakorda tagaks stabiilse arengu õpetaja tegevusvaldkondades, nt kursusejuhatamisel, praktikakorraldamisel või turundustegevustes.

Direktori sõnul eelistatakse võimalusel tähtajatuid töölepinguid, tähtajalised lepingud sõlmitakse põhjusel, et õppekavarühmadele tuleb riigipoolne tellimus üheks aastaks ja lisaks tulevad projekti „Kutse- ja kõrghariduse arendamise programm“ raames tellimused kaks korda aastas. Arvestatav hulk õpilasi õpib üheaastastel õppekavadel, on ka pooleaastane jätkuõppekava. Kool on Eesti suurim töökohapõhise õppe läbiviija, kus igal aastal õpib u 500 õpilast. Õppegrupid avatakse koostöös tööandja ja õppijatega vastavalt tööandja poolt väljapakutud ajakavale.

¹³⁶ Kehtival tähtajatul töölepingul 12.09.2024 seisuga, ülejäänutel lõpukuupäeva seisuga.

¹³⁷ Kutseõppe kvaliteedi hindamine. Valgamaa Kutseõppekeskus, majutamise ja toitlustamise õppekavarühma hindamisaruanne, 2022. https://haka.ee/wp-content/uploads/4_VALGAMAA-KOK_MT_hindamisaruanne_loplik.pdf, lk 22.

KutÕSi¹³⁸ kohaselt peab direktor sõlmima töötajatega töölepingud. Tööleping on töötaja ja tööandja kokkulepe, mille kohaselt töötaja kohustub tegema tööandjale tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile, tööandja aga kohustub maksma töötajale töö eest tasu ning kindlustama talle poolte kokkuleppe, kollektiivlepingu, seaduse või haldusaktiga ettenähtud töötingimused. Töösuhte tuvastamisel tuleb teha kindlaks eelkõige see, kas töötaja on tööülesannete täitmisel tööandjaga alluvusvahekorras, st kas väidetaval tööandjal on õigus korraldada tööprotsessi, anda töötajale juhiseid ja kontrollida tööd ning töötaja on kohustatud alluma tööandja korraldustele, juhistele ja töökorrale. Hindamaks, kas poolte vahel oli töölepinguline suhe või mitte, on oluline tuvastada, milline on iseseisvuse määr töö tegemisel, kes annab töötajale töövahendid ja kuidas on pooltel kokku lepitud lepinguga seotud tingimused. Riigikohus on korduvalt selgitanud¹³⁹, et juhul, kui poolte kokkuleppel on ühtviisi nii töölepingu kui ka mõne muu tsiviilõigusega reguleeritava lepingu tunnused, tuleb poolte sõlmitud leping lugeda töölepinguks.

4.2.Õppekasvatusala töötajate professionaalse arengu toetamine

KutÕS¹⁴⁰ sätestab, et õppekasvatusala töötaja peab osalema täienduskoolituses vastavalt individuaalsele koolitusvajadusele, et säilitada enda tööalane professionaalsus ning koolis korraldatakse igal aastal õpetajate enesehindamine. Enesehindamise käigus koostab õpetaja hindamisaruande, millele tema vahetu juht annab tagasisidet.

Pikemaajalistel koolitustel (40+ tundi) on viimase viie aasta jooksul osalenud 28 õppekasvatusala töötajat, neist 160tunnistel eripedagoogikakoolitustel (eriline laps toimetuleku- ja hoolduskoolis, erivajadustega laste õpetamine lihtsustatud õppekava alusel, tööst hooldusklassides) 7 õpetajat. Eesti keele kui teise keele või lõimitud aine- ja keeleõppe koolitustel ei ole osalenud ükski õpetaja.

Direktori sõnul on viimastel aastatel olnud prioriteediks õpetajate tasemeõppes osalemine, eelmisel õppeaastal osales tasemeõppes kümme õpetajat, nendest kuus lõpetas. Käesoleval õppeaastal õpib tasemeõppes kuus õpetajat. Kutseõpetaja täienduskoolitusel (320 t) osaleb viis töötajat. Vestlusel osalenud õpetajad tõid välja, et koolis toetatakse õpetajate enesearengut, osalust koolitustel ja stažeerimisel. Arenguestlusi on läbi viidud.

4.3.Ettekirjutused direktorile

4.3.1. Sõlmida võlaõiguslikke ja tähtjalisi töölepinguid üksnes siis, kui selleks on seadusandlik alus ja muuta tähtjalised lepingud, mille tähtjaliseks sõlmimiseks ei ole olnud alust, tähtjatuks, lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 37 lõikest 1. Täitmise tähtaeg: 10.01.2025.

4.3.2. Tagada koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu piisavus lähtudes nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust, et tagada õppekavas määratud õpiesmärkide ja ülesannete täitmine ning õpiväljundite saavutamine lähtudes kutseõppeasutuse seaduse § 39 lõikest 3. Täitmise tähtaeg: 10.09.2025.

Käesoleva õiendi eelnõu edastati kooli direktorile ärakuulamiseks 16.10.2024. Direktor saatis vastuse 21.10.2024. Direktor ei esitanud õiendi eelnõule muudatusettepanekuid.

¹³⁸ KutÕS, § 37 lg-d 1, 2.

¹³⁹ Riigikohtu 19.04.2010 otsus nr 3-2-1-26-10, p 11; 15.06.2011 otsus nr 3-2-1-41-11, p 14.

¹⁴⁰ KutÕS, § 38 lg-d 3, 4.